

ΝΟΥΜΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 7 του Μάη 1906

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 197

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ» — Ρωμαιο-μαϊκά αναγνωσματάκια — Η κρίση της 'Επιτροπής. CHIENSIS. 'Ο Ροΐδης.

EIPHNH A. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. 'Ο γάμος της 'Αλανής.

M. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ. Σύγχρονη νεοελληνική φιλολογία.

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ. 'Επιστήμη πρωτομάθητη — 'Αθρόπινος Μηχαρισμός (τέλεις).

MIX. ΠΕΤΡΙΔΗΣ. Νηοϊωτικές Ιστορίες. — 'Η ἀπελπισία του πατέρα

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. 'Από τούς αγώνες. ΑΔΗΘΙΝΟΣ. Πάλε καινούρια Βουλή.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. Θεατρικά — Τό Βασιλικό. ΑΔΕΕ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ. 'Εργα και 'Ημέραι — Τό πρώτο βήμα.

Δ. ΔΕΒΑΡΗΣ. Γιά πάντα. ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Λέκας 'Αρβανίτης. Ν. Χατζάρας.

Γ. Σ. Ζουφρές. Ν. Καρβούνης.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Προάμμι (Τό Σύνταγμα του Μισορλιάτη) — 'Οχι φυσικά μ' τραγουδιό — Τά ά ξ ε σ κ έ π α σ ι α του Εισαγγελέα — Καπελικό ζήτημα — 'Ο Καίης κι ο Γραμματικός του.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ.

Ο ΡΟΪΔΗΣ

Καϊκούττα 1)14 του Μάη 1906

'Αγαπητέ μου Νουμά,

Σου στέλνω μι' φωτογραφία του Ροΐδη. Τόνα δείχνει όπως εΐταν σ'τά τελευταία του. Σάν πέθανε, θαρρώ καμιά φημερίδα, και κανένα περιοδικό δε δημοσίευσαν τέτοια εικόνα του.

Τήνε βρήκα σ' ένα γροϋπο που έχω με διάφορους. 'Ο αγαπημένος μας ο Μάστορης είναι μέσα, ο Παλαμάς, ο Δροσίνης, ο Ξενόπουλος, ο Κακλαμάνος και διάφοροι άλλοι. 'Ο καλός μου ο φίλος, ο Κ. 'Αννίος ο «Ξενιτεμένος» της «Οικονομικής 'Ελλάδας» που έχει πάρει εδώ βραβεία άμέτρητα γιά τις καλλιτεχνικάτες φωτογραφίες του (μερικές μπήκαν στοϋ Σκόκου τό 'Ημερολόγιο με πολ' νόστιμα άρθρα του) εΐχε την καλωσύνη να μου την ξεχωρίση από τό γροϋπο και να τή μεγαλώση.

'Η εικόνα του Ροΐδη έχει, θαρρώ, τή θέση της στην πινακοθήκη του Νουμά. 'Ο Ροΐδης, αν και δεν έγραφε τή δημοτική, έκανε γι' αυτήνα μεγάλο καλό. 'Από τά 1878 ή 79 έδωκε μι' μεγάλη κλωτσιά στην καθαρευουσιάνικη ποίηση, με τις μελέτες του «περι συγχρόνου. 'Ελληνικής Ποιήσεως». 'Επειτα σάν πρωτοφάνηκε τό «Ταξίδι» του Ψυχάρη, ο πρώτος με τόν Παλαμά, τό Γαβριηλίδη και μερικούς άλλους, τό έκανε γνωστό στο κοινό μας και του άνοιξε τά τσιμπλιασμένα του τά μάτια.

ΗΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»,

ΕΜΜ. Α. ΡΟΪΔΗΣ

Σά μι' μέρα, ο φίλος μου ο Κος 'Ανδρέας ο καθηγητής καταπιασθή να έκδώση τά 'Απαντά του, έλπίζω να βρεθ'η κανένας να γράψη την έπιτροπή του Ροΐδη στο μεγάλο μας τόν άγώνα.

Σήμερα άς βάλη ο αγαπητός Νουμάς τό εικόμισμά του κι άς τό προσκνήσουν δλοι δσοι λατρεύουν την 'Αλήθεια και σιχαίνονται την Πρόληψη τις τσιμπλες.

CHIENSIS

ΠΑΛΕ ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΒΟΥΛΗ

Πέρσι, σάν τέτιο καιρό άπένου κάτου, εΐχαμε καινούρια Βουλή. Φέτο τό ίδιο. Τό Σύνταγμα λέει οι Βουλές να βαστάνε τέσσερα χρόνια, κ' έμεις είναι κάμποσο τώρα, δεν κατορθώνουμε μήτε τά μισά χρόνια να βαστάμε τις Βουλές μας, που έρχονται, λές, φέρνοντας τό μικρόβιο του χαλασμού μέσα τους.

Γιατί τάχα ;

Γιατί μας έχει κυριέψει μι' άρρώστια, που δλοένα άξάινει, και που με βεβαιότητα μπορεί να π'η κανείς, θά φέρει άργά γιά γλήγορα τό Κράτος στην κατάσταση του ψυχομαχητού. Κ' ή άρρώστια αυτή είναι ή πολιτική άνηθικότητα. Μάλιστα. Μας

δέρνει χρόνια τώρα και καιρούς ή άνηθικότητα. Καί τ' αποτελέσματα της τέτιας άρρώστιας, γύρω μας κάθε μέρα φανερώνονται.

Οι κυβέρνησες θέλουνε να | συμαζέψουνε βουλευτάδες. Νά, τό ζέσημα της ήθικης. Είμαι φίλος της κυβέρνησης, λέει ο βουλευτής. 'Οποιος ήνώμες έχει αυτή γιά τά συμφέροντα του κράτους, έχω και γώ. 'Οποια νομοσκέδια φέρει στη Βουλή θάν τά ψηφίσω. 'Ο,τι κι αν πεί ο πρωθυπουργός, θά πω και γώ πως είναι καλό και σωστό.

Μά πρέπει να μου γίνονται τά χατίρια. 'Ο τάδε δάσκαλος άπόριψε τά παιδιά των κομματάρχων μου. Μά είναι κούτσουρα, μά είναι άναίσθητα, δε θαβάζουνε, δε μαθαίνουνε, δεν άκούνε. Δεν τά ξέρω γώ αυτά. Του εΐπα να τά προβάσει και δεν τόκαμε. Κοίταζε τό καθηκο του. Θά κοιτάζω και γώ τό δικό μου. Κύριε ύπουργέ, δξω τό δάσκαλο. Βγάλ' τον, πάψε τον, κάμε τον δ,τι θέλεις. 'Ο δάσκαλος στους δρόμους. Τραβήκει τά κελλιά του.

Τό ίδιο και γιά τό δικαστή. Ποιος είσαι συ, του λέει ο βουλευτής, που τόλμησες ναρθείς εδώ στον τόπο μου και να κάνεις καθετί που καπνίσει της κυρας Δικιοσύνης ; 'Εχει άδικο ο φίλος μου και ψηφοφόρος μου ; Νάν του πεις έσύ πως έχει δικιο. Τί πειράζει, μήπως θά χάσεις και τίποτα ; 'Οχι ! άδερφέ και συ με τόν όρκο σου, με τή συνείδησή σου, με τή δικιοσύνη σου. 'Εδώ, κοιτάω γώ να μαζέψω φίλους και ψηφοφόρους γιά τις έκλογές, και συ κάθεσαι και φιλολογάς. Δεν τά κάνεις αυτά, δε μ' άκούς ;

Κύριε ύπουργέ, βγάλ' τον από τόν τόπο μου, διώξε τό δικαστή, στείλ' τονε στο διάβολο. 'Αμέσως άμέσως, κύριε βουλευτή, δ,τι θέλετε, όπως όρίζετε. Που είναι ; Στην Καλαμάτα ; Τόνα στέλνω στην 'Αρτα. θέλετε και πιό μακριά ; Τόν ψηφο σας μόνο ναχουμε μέσα στη Βουλή κι όλα τάλλα γίνονται...

Κ' έτσι εγώ ο δάσκαλος, και γώ ο δικαστής, και γώ ο άστυνόμος, και γώ ο ύπάλληλος της πολιτείας σκέφτομαι: Μωρέ μάτια μου, εδώ κάνω τή δουλειά μου και γιά τότο ύποφέρω και ρίχνουμαι στους δρόμους και θαλασσοδέρνουμαι και πάει να μου βγει ή ψυχή. Μ' αυτά που μου κάνει ο ύπουργός, ο άνώτερός μου, ή Πολιτεία, τί μου λέει ; Νά ! κουτέ, που δεν άκούς τό βουλευτή. 'Ακου τον, μωρέ, να ιδεις καλές μέρες, να χαρείς τόν ήλιο, ν' απολάφεις τιμή και θέση. Την ήθικη και τό καθήκο π'ες και γυρεύεις ; Πφ ! τέτια πράματα.

Μά μόνο αυτά ;

Οι βουλευτάδες στα χατίρια και στα ρουσφιτια τσακώνονται συναμεταξύ τους. Γιατί, κύριε ύπουργέ, να δώσεις τή θέση αυτή με τόν παχύμιστό στο φίλο του τάδε βουλευτή, κι όχι στο δικό μου ; Γιατί δε δίνεις έμένα τις άργολαβίες γιά

δρόμους, για σχολεία, για λιμάνια; Γιατί δε μου δίνεις τα μεταλλεία που ζητάω; Γιατί δε νοικιάζεις το δικό μου σπίτι για νομαρχία, για αστυνομία, για δικαστήριο; Γιατί δε δίνεις σε μένα την τάδε προμήθεια του στρατού; Γιατί δε μου διορίζεις δέκα, είκοσι φίλους μου σε δημόσιες θέσεις;

Μά δε γίνονται αυτά, δεν πρέπει να παραπονεύσαι, κύριε βουλευτή, αρκετά πήρες, δεν έχουμε άλλες θέσεις, όλες είναι γεμιστές από φίλους τῶ βουλευτάδω μας... Δεν τὰ ξέρω γώ αυτά, λέει ο βουλευτής. Για κοίταξε κεί, κύριε ύπουργέ.

Και δείχνει στον ύπουργό πέρα πέρα έναν άλλο άνθρωπο, αυτόν που παραμονεύει να γίνει πρωθυπουργός άμα συμαζέψει βουλευτάδες και ρίξει την τωρινή κυβέρνηση, που τού φωνάζει: Ψίτ! Ψίτ! καλέ, έλα δώ, με μένα, μεθαύριο θάρθουμε στα πρά-

ματα. Θα σου δώσω εγώ πολλά πολλά, έχι σαν αυτούς τους τσιγκούνηδες. Ό,τι θέλεις, ό,τι πιθυμήσει ή καρδιά σου. Ψίτ! Ψίτ! καλέ, έλα δώ, με μένα.

Κ' έτσι οι βουλευτάδες σαρώνονται από τὸ ένα κόμμα στ' άλλο. Πίπτει ή κυβέρνηση, έρχεται ή άλλη. Αρχίζουν τὰ ίδια. Πίπτει κι αυτή. Σκορπάνε οι βουλευτάδες. Δεν υπάρχει καμιά κυβέρνηση με τόσους βουλευτάδες που να μπορεί να βαστηχτεί... Διάλυση Βουλής.

Νά, γιατί πέσει, σαν τέτιο καιρό άπάνου κάτου, είχαμε καινούρια Βουλή, και γιατί φέτο έχουμε άλλη καινούρια.

Μά στο μεταξύ τί γίνεται τὸ Κράτος και τὸ Έθνος; ...

ΑΛΗΘΙΝΟΣ

Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ "ΝΟΥΜΑΣ"

ΡΩΜΑΪΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΑ

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τὸ Γενάρη του 1905 προκηρύχθηκε διαγωνισμός που οι όροι του δημοσιεύτηκαν στὸ 12^ο φύλλο του «Νουμά» (σελ. 6) και είναι οι ακόλουθοι:

Α'.—Νά γραφεί άναγνωσματάρι άθρωπινο και Ρωμαϊκο, όχι με 1α, με 91ς, με 0ς και με κάθε άλλη τέτια άηδία, μά με λέξεις που νάν τις άκούει τὸ παιδί κάθε ώρα και στιγμή στίτι του, άφου σήμερα με κείνα πούχουνε στα σχολεία μας, τὸ Ρωμαϊόπουλο παίρνοντας τὸ πρώτο βιβλίο στα χέρια του θα πρωτοσυλλαβίσει μιὰ ψευτική λέξη που δε θάν τή μεταχειριστεί ποτέ στην κουβέντα του—μ' άλλα λόγια με τήν πρώτη λέξη που θα συλλαβίσει θα πεί και τήν πρώτη του ψευτιά.

Β'—Τὸ βιβλίο πρέπει νάναι όσο μπορεί σύντομο, μη πιάνοντας, τυπωμένο, περισσότερο από έναμιση τυπογραφικό φύλλο σε 16ο.

ΣΤ'—Τὸ καλύτερο θα βραβευτεί με 200 δραχ. και θα τυπωθεί στὸ «Νουμά», μένοντας όμως χτήμα του συγγραφέα που, ά θέλει, θάχει τὸ δικαίωμα νάν τὸ τυπώσει μ' έξοδά του και σε βιβλίο, με τήν επιγραφή: «Διαγωνισμός του Νουμά—Ρωμαϊκο άναγνωσματάρι».

Αὐτοί εΐταν οι κυριώτεροι όροι. Η κρίση τής επιτροπής εΐτανε νά δημοσιευτεί στὸ «Νουμά» τὸν Τρυγητή του 1905, μά άργησε ίσαμε σήμερα γιατί δε λογαριάσαμε, όταν προκηρύχναμε τὸ διαγωνισμό, πως τέτια σοβαρή δουλιὰ δεν μπορούσε νά γίνει τόσο σύντομα. Άργά όμως ή σύντομα, νά που δημοσιεύεται: σήμερα και γραμμένη μάλιστα από τὸν Άργύρη Έφταλιώτη, που κάτι πάει νά πεί κι αυτό.

Ο φίλος που βραβεύτηκε τὸ άναγνωσματάρι του, πρέπει νά μας στείλει τὸ άληθινό όνομά του, νά πάρει τὸ βιβλίο του, νάν τὸ διορθώσει σύμφωνα με τις παρατηρήσεις τής κρίσης, και νά μας τὸ ξαναστείλει διορθωμένο νά δημοσιευτεί στὸ «Νουμά». Άμέσως

μόλις δημοσιευτεί θα πάρει και τὸ βραβείο του, τις διακόσες δραχμές.

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πέντε Άναγνωσματάρια τής Δημοτικής σταλθήκανε στὸ Διαγωνισμό του «Νουμά». Και τὰ πέντε γραμμένα από άνθρώπους που μπήκανε στὸ νόημα,—τουλάχιστο στὸ θεωρητικό τὸ νόημα. Στην εφαρμογή όμως σκοντάβουνε άρετὰ κ' οι πέντε κι ο λόγος είναι που δε μελετήθηκαν άκόμα με προσοχή. οι άλύγιστοι οι κανόνες τής Ρωμαϊκής μας γλώσσας. Η κι ά μελετήθηκαν έδω κ' εκεί, δεν εφαρμόζονται όμως μ' άλύπητη έπιμονή, παρά μερικά κουρέλλια τής καθαρεδουσάνικης γούνας, άφίνονται άκόμα μ' άπλωμένο πάνω τους τάπλο, τὸ παστρικό, και τὸ νοικοκυρεμένο φρέμα τής δημοτικής.

Ελπίζουμε πάντα πως με τὸν καιρό οι νέοι μας θα τὸ καταλάβουν αυτό τὸ λάθος, και θα κατεβούνε στὸν ποταμό νάν τις ξεκολλήσουν τις ξενικές αυτές προβιές, νά καθαριστούνε μιὰ και καλή, και νά μας παρουσιάστουν δλοκάθαροι όχι μονάχα άπόζω, παρά και ως μέσα στὸ πεσι τους. Κκι τότε μονάχα θάχουν όλα τὰ συστατικά νά διδάξουνε σωστὰ και τὰ Ρωμαϊόπουλα.

Στὸ μεταξύ ή κρίση μας αυτή γίνεται με κάποια άνοχή πρὸς τὰ γλωσσικά λάθια, και με πιώτερη προσοχή πρὸς τή μέθοδο και τὸ νοῦ που εδειξε ο καθένας στὸ έργο του.

Τὰ παίρνουμε τὰ πέντε Άναγνωσματάρια με τήν άράδα.

1) Ρωμαϊκο Άρφαβητάριο.

(γρ. Άρφαβητάρι).

Μέρος Α'.

Τόγραφε αυτό ένας «Κάποιος». Παραπολύ μικρὸ όμως, και θάκαινε καλλίτερα νά μας εδινε και τὸ δεύτερο μέρος—τ' Άναγνωσματάρι.

Έχει και δυὸ ψεγάδια σπουδαία. Πρώτο, που δε χωρίζει σωστὰ τις συλλαβές. Π. χ. έσ-πα-σε, αντίς έ-σπα-σε. Πασ-τρι-κό, αντίς πα-στρι-κό. Σταμ-να, αντίς στα-μνα, κ' ένα σωρὸ τέτοια. Δεύτερο, που ή ορθογραφία του δεν είναι άλάθευτη. Π. χ. μαλί αντίς μαλλι· φοιηά αντίς φοιτιά· γενήσουνε αντίς γεννήσουνε, κτλ.

Μ' άλλους λόγους, άρχαίικο πρᾶμα.

2) Ρωμαϊκο Άναγνωσματάριο (γρ. Άναγνωσματάρι).

Η πρώτη Άνάγνωση του Δημοικου Σχολειου (γρ. Τὸ πρώτο διάβασμα του Δημ. Σχολειου).

Νεοφώτιστος Δάσκαλος

(γρ. Νιοφώτιστος).

Μεγαλείτερο έργο, και με κάποια σειρά στρωμένο, μά κι αυτό από άρχαίικη πέννα, και με δίχως καμιά σπουδαία μελέτη τής γλώσσας. Άραδιάζουμε μερικά του ψεγάδια, ορθογραφικά, γραμματικά, γλωσσικά, κι άλλα.

Τὸ κήπο, τὸ πατέρα, αντίς τὸν κ. τὸν π.

Έχάση, αντίς χάσημε.

Πέδεμα αντίς παιδεμα.

Νά κάμουμε, αντίς νά κάμουμε.

Ήσαν, αντίς εΐταν ή εΐτανε.

Γδένω, σβένω, κτλ. που πρέπει νά είναι ντόπια, αντίς Γθένω κλ. που είναι ο κοινός τύπος.

Στὸ Δεύτερο Μέρος, οι πιώτεροι στίχοι που διαλέξε για νά διαβάσουν τὰ παιδιά είναι νάν τους κλαίς. Όρίστε δυὸ-τρεις.

Μόνο, όπως απαιτεί

Τὸ καλὸ νάπολαμβάνη,

Έτσι πάλι χρεωστέι

Μόνο τὸ καλὸ νά κάνη.

Στίχοι, που καθαρεύουσες, μισοκαθαρεύουσες και δημοτικές λέξεις άνακατευτήκανε μιὰ σαλάτα.

Στὸ δεύτερο αυτό μέρος ο σύδεσμος δε παίρνει και δίνει. Μά κι άλλα έχουμε κάμποσα, κ' ήσαν, και τριχας χοντράς και μακράς, τας οποίας, μ' άλλους λόγους ή Δημοτική έδω πέρα είναι χαντακωμένη.

Έχει και μερικές περίεργες ιδέες ο «Νιοφώτιστος». Λόγου χάρη, νά μη ρίχτουνε πέτρες τὰ παιδιά,— πρᾶμα που είναι καλή γύμναση — γιατί ένα κακό παιδί χτύπησε μιὰ γυναίκα στὸ μάτι με πέτρα. Άλλο. Πως τὸ άλογο τή γλώσσα και τὰ δόντια τὰ έχει μέσα στὸ στόμα. Άμὲ τάλλα ζώα που τάχουνε;

Νά μελετήση, νά μελετήση ο φίλος, νάκονιση και τήν κρίση του λίγο, για νά μας φτειάξη καλλίτερα.

3) Τὸ πρώτο βιβλίο του παιδιου

Μὲ ρητὸ,

«Άφήστε τὰ παιδιά νάε-

θουν κοντά μου».

Πόλη, Μάης του 1905.

Τάναγνωσματάρι αυτό τόγραψε άνθρωπος με καλή θέληση, με ζήλο, και που κάτι γνωρίζει από παιδιά.

Πρὶ νά κρίνουμε τὸ έργο, άς πούμε δυὸ λόγια για τὸ ορθογραφικό του τὸ σύστημα, που μας τὸ ζηγεί σε πρόλογο όχι σωστὰ ρωμαϊκά γραμμένο. Είναι τὸ σύστημα του άπάνω κάτω νά καταργηθουν πολλά φωνήεντα και διφθόγγαι που έχουν ιστορική μονάχα σημασία, καθώς κ' οι δασείες κ' οι περισπωμένες. Ίσως δεν είναι και πολὺ άποψη ή ιδέα του. Έχουμε